

NUORET

Nuoria tuetaan koulutukseen ja työelämään sijoittumisessa peruskoulusta ammattiin saakka.

Nuorisotyöttömyyden osuus Suomessa 2008–2017.

Nuorten omaa osallistumista koulutus- ja työelämäpolkunsa rakentamiseen vahvistetaan elinikäisen ohjauksen periaatteiden mukaan. Jokaisen peruskoulunsa päättävän nuoren on päästävä lukioon tai ammatilliseen koulutukseen, työpajatoimintaan tai muuhun ohjattuun toimintaan välittömästi peruskoulun päättymistä seuraavana syksynä. Huomiota kiinnitetään myös niihin ylioppilastutkinnon suorittaneisiin nuoriin, jotka jäävät ilman opiskelupaikkaa.

Nuorten sijoittumista tulee seurata. Vuoden 2011 alussa voimaan tullut uusi nuorisolaki edellyttää alueviranomaisten ja kuntien eri hallinnonalojen yhteistyön tiivistämistä. Tietoja luovutetaan etsivää nuorisotyötä varten alle 25-vuotiaasta nuoresta, joka keskeyttää perusopetuksen, lukio- tai ammattikoulutuksen tai varusmiespalveluksen.

Nuorten työelämäkokemuksia ja -yhteyksiä opintojen aikana on vahvistettava. Yrittäjähdistykset järjestävät oppilaitosvierailuja yrityksiin ja yritysvierailuja oppilaitoksiin. Kesätyöpaikkatakuun tulee toteutua kaikkien peruskoululaisten, erityisesti 9-luokkalaisten kohdalla. Kesätyöpaikkojen lisäämiseksi toteutetaan yrittäjäjärjestön toimesta kunnittain kesätyökartoitus.

Erlaisia toimintamalleja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn ja polkujen rakentamiseen on kehitetty eri puolilla maata. Näistä voidaan oppia ja levittää hyviä käytänteitä soveltuvin osin.

Nuorisotyöttömyyden osuus Suomessa 2008–2017.

TOIMENPITEET

- Kehitetään nuorten ohjausta osana elinikäistä ohjausta
- Luodaan ja käynnistetään peruskoulun päättäneiden sijoittumisen seurantaan toimintatapa
- Tehdään erilaisia opin- ja urapolkuja kuvaava ohjausmalli ja kuvataan toimintatapa, jolla nuoria tuetaan omien polkujen rakentamisessa
- Selvitetään millä tavalla työharjoittelupankin rakentaminen on mahdollista, pyritään olemassa olevien portaalien yhdistämiseen
- Tarjotaan kesätyöpaikka kaikille peruskoulun päättävälle
- Kehitetään etsivän nuorisotyön toimintaa kunnissa
- Vahvistetaan työpajojen toimintaa

Vastuutaho: Kunnat ja koulutusorganisaatiot yhdessä yhteistyö- verkostojensa kanssa

Nuorisotyöttömyyden osuus Suomessa 2008–2017.

YRITTÄJYYS

Uusia työpaikkoja luodaan tukemalla yritysten perustamista ja tuottamalla asiakaslähtöisiä yrityskehityspalveluita yrityksen elinkaaren eri vaiheissa.

Yrittäjyyskasvatusta tarjoava Yrittäjyyskeskus, Espoo.

Uusien yritysten syntyminen edellyttää yhteistyötä oppilaitosten, yritysten ja kehittämisyrhtiöiden kesken. Kaikilla koulutusaloilla on tarjottava yrittäjyyteen ohjaavia opintoja ja yrittäjyyttä uravaihtoehtona. Oppilaitosten ja yrittäjien yhteistyötä tulee tiivistää. Yrittäjyyttä vahvistavat toimintamallit kaikilla kouluasteilla ovat tärkeitä. Yrittäjyyskasvatuksen keinoin voidaan kehittää myös vahvempaa sisäistä yrittäjyyttä palkkatyössä.

Perinteiselle yrittäjyydelle on luotava vaihtoehtoja ja uusien yritysten syntyminen tarvitsee ideoiden, toteuttajien ja taloudellisten resurssien kohtaamista. Aloittavien yritysten tuki ja ohjaus on tärkeää. Neuvontaa ja ohjausta ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen tulee vahvistaa ja yhtenäistää. Sukupolvenvaihdokset avaavat yrittäjyysmahdollisuuksia. Samalla voidaan pelastaa kannattavia yrityksiä ja ehkäistä yrityskannan pienenemistä.

Yritysten tukeminen rakennemuutostilanteessa on tärkeää. Mahdollisuutta yritystoiminnan muodon/suunnan muutokseen on tarjottava ajoissa. Toimivien yrittäjien osaamisen kehittämistä on tuettava. Asiakaslähtöisiä palvelumalleja tulee edelleen kehittää yritysten tarpeisiin. Julkisten ja yksityisten yrityskehittäjien on tunnettava toistensa toimintamallit ja toimittava yhteistyössä.

Toimivat markkinat alueella edistävät yrittäjyyden syntymistä ja kasvua. Julkisen sektorin ja yritysten yhteistyö hankintaosaamisen kehittämisessä ja harmaan talouden kitkemisessä on tärkeää.

Yrittäjyyskasvatusta tarjoava Yrittäjyyskeskus, Espoo.

TOIMENPITEET

- Vahvistetaan monialaisten ja yhteisöllisten innovaatio- ja yrittäjäympäristöjen toimintaa ja yhteistyötä niiden välillä (Protomo, Generator, yrityspaja, hub)
- Vahvistetaan verkostoja yksityiseen rahoitukseen ja yrityksiin, joilla on proto- ja demotarpeita
- Tuetaan ensimmäisen työtekijän palkkaamista ja tehostetaan siihen liittyvää neuvontaa
- Vahvistetaan yrittäjien ja oppilaitosten yhteistyötä vierailuilla ja kummiyritystoiminnalla
- Vahvistetaan sukupolvenvaihdosten toteuttamiseen liittyvää tukea ja välineitä
- Kehitetään asiakaslähtöisiä yrityspalveluita verkostoissa (mm. Yritysten Taitava Keski-Suomi ja klusterikehitys) ja parannetaan siihen liittyvää viestintää
- Toteutetaan Keski-Suomen maakunnallisen yrittäjyyskasvatuksen kehittämisohjelmaa

Yrittäjyyskasvatusta tarjoava Yrittäjyyskeskus, Espoo.

Vastuutaho: Kehittämisyrhtiöt, yrityskehityspalveluja tarjoavat organisaatiot, elinkeinoelämän ja yrittäjien järjestöt, kunnat ja koulutusorganisaatiot

TYÖLLISTYMISEN TOIMINTAMALLIT

Työllistymistä tukevat palvelut tuotetaan toimijoiden yhteistyönä asiakaslähtöisesti.

Työllistymistä tukevat palvelut tuotetaan toimijoiden yhteistyönä asiakaslähtöisesti.

Työllistymistä tukevat palvelut tuotetaan toimijoiden yhteistyönä asiakaslähtöisesti.

TE-toimistojen työnhakija- ja työnantajapalveluita kehitetään edelleen. Palvelujärjestelmän tavoitteena on tuottaa asiakkaiden tarpeiden mukaisia palveluja ja tehostaa työnvälitystä. Samalla tiivistetään yritys- ja työnantajayhteistyötä sekä toimintamalleja. Maakunnan alueella panostetaan TE-toimistojen sähköisten asiointipalveluiden kehittämiseen. Työhön ohjaavien ja työllistymistä tukevien palvelujen saatavuus on turvattava koko maakunnan alueella.

Palvelujärjestelmän tulee huomioida yhteisesti tuotettu ennakointitieto työvoiman tarpeesta, sen tarjonnasta sekä koulutuksen muodostamasta kokonaisuudesta pitkällä ja lyhyellä aikavälillä.

Ratkaisuja työllistymiseen tulee etsiä laajapohjaisesti. Pidentynyt työttömyys vaatii usein pitkäkestoista ja moniammatillista palvelukokonaisuutta, joka tulee tuottaa työvoimapalveluiden ja kuntien sosiaali- ja terveyspalveluiden yhteistyönä. Verkostossa palveluita tuottavien osaamisen kehittämiseen on syytä panostaa ja sitä kautta parantaa palveluiden laatua.

Kuntakohtaisesti suositellaan tehtäväksi toimijoiden välinen työllisyshoidosopimus, jossa määritellään paikallisesti työllisyyden hoidon painopisteet ja tavoitteet, resurssit sekä seuranta ja arviointi. Työllistämistoiminnan vaikuttavuuden arviointiin tulee kiinnittää huomiota sekä kunnissa että työvoimapalveluja tarjoavissa organisaatioissa.

Työllistymistä tukevat palvelut tuotetaan toimijoiden yhteistyönä asiakaslähtöisesti.

TOIMENPITEET

- Tuetaan alueellisen elinikäisen ohjauksen strategian kehittämistä ja toimeenpanoa
- Tuetaan ohjauksen yhteistoiminnallisten, alueellisten palvelumallien kehittämistyötä
- Tuetaan ja tehostetaan työvoimapalveluiden sähköisten asiointipalvelujen käyttöönottoa
- Yhdenmukaistetaan työvoimapalveluiden tarjoomaa koko maakunnan alueella
- Tehdään aktiivisesti alueellista ja seudullista yritysyritystyötä
- Tiivistetään välityömarkkinoiden ja TE-toimistojen yhteistyötä
- Turvataan hankkeissa kehitettyjen hyvien käytänteiden juurruttamista
- Kuntouttavaa työtoimintaa kehitetään ESR-hankkeiden resursssein
- Nostetaan työvoiman ikääntymisen mukanaan tuomat työvoima- ja koulutustarpeet selkeämmin esille

Työllistymistä tukevat palvelut tuotetaan toimijoiden yhteistyönä asiakaslähtöisesti.

Vastuutaho: Työllisyystyöryhmät, ELY-keskus ja TE-toimistot

TYÖHYVINVOINTI*

Hyvinvoivissa työyhteisöissä työelämän laatu paranee ja työurat pidentyvät.

Työhyvinvointia tukevat palvelut tuotetaan toimijoiden yhteistyönä asiakaslähtöisesti.

Työhyvinvointia tukevat palvelut tuotetaan toimijoiden yhteistyönä asiakaslähtöisesti.

Tavoitteena on se, että keskisuomalaisissa työyhteisöissä työhyvinvointi on korkealla tasolla. Työelämän laatu paranee ja se tekee mahdolliseksi pidemmät työurat kun työntekijät jatkavat työelämässä. Mahdollisuudet työkyvyn ja työhyvinvoinnin edistämiseksi vaihtelevat merkittävästi mm. työpaikan koon, sijainnin ja käytettävissä olevien asiantuntijaresurssien mukaan.

Hyvä työelämän laatu tarkoittaa yksinkertaisia arkisia asioita, joita jokainen työntekijä kohtaa työssään. Käytännössä tämä tarkoittaa työyhteisöjen työhyvinvoinnin parantamista siten, että kehittämistoiminta organisoidaan ja resursoidaan kestävälle pohjalle. Keskeisiä toimenpiteiden kohteita ovat työolosuhteet, työterveyshuolto, johtamistavat, yhteistoiminta ja kouluttautumismahdollisuudet. Työvoiman ikääntyminen on erityinen haaste työhyvinvoinnin kehittämisessä, mutta myös alle 35-vuotiaiden työssäjaksamiseen on kiinnitettävä huomiota.

Työhyvinvointia tukevat palvelut tuotetaan toimijoiden yhteistyönä asiakaslähtöisesti.

Työterveyslaitos nostaa työhyvinvoinnin kannalta tärkeäksi turvallisen, terveyttä edistävän työympäristön ja työyhteisön. Toimivan tiedonkulun ja vuorovaikutuksen ohella työyhteisön ongelmanratkaisutaidot ovat oleellisia. Työyhteisö hallitsee muutoksen ja kehittämistyö suuntautuu tulevaisuuteen ratkaisukeskeisillä toimintatavoilla. Työsuojelu ja työterveyshuolto ovat kiinteä osa tervettä työyhteisöä.

Työhyvinvointia tukevat palvelut tuotetaan toimijoiden yhteistyönä asiakaslähtöisesti.

TOIMENPITEET

- Kannustetaan työpaikkoja työhyvinvointimittausten laatimiseen ja kehittämistoimenpiteiden toteuttamiseen
- Tehdään hyviä käytänteitä ja toimintamalleja näkyviksi ja hyödynnetään olemassa olevia tutkimuksia
- Laaditaan Hyvän keskisuomalaisen työpaikan huoneentaulu / julistus / kilpailu
- Huomioidaan työvoiman ikääntymisen vaikutukset työpaikoilla
- Nostetaan työhyvinvointi-teema vahvemmin osaksi Yritysten Taitava Keski-Suomi kehittämistoimintaa ja tuetaan asiakaslähtöisesti työhyvinvoinnin kehittämistä työpaikoilla.

Työhyvinvointia tukevat palvelut tuotetaan toimijoiden yhteistyönä asiakaslähtöisesti.

Vastuutaho: Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt, Yritysten Taitava Keski-Suomi –hanke, työnantajat ja työyhteisöt, ELY-keskus

Työhyvinvointia tukevat palvelut tuotetaan toimijoiden yhteistyönä asiakaslähtöisesti.

*) Teema on kehittämisohjelman uusi painopiste vuodelle 2011

KESKI-SUOMEN TOIMINTAYMPÄRISTÖN KUVAUS

Kansainvälinen taloustaantuma hellitti selvästi vuonna 2010 ja myös Keski-Suomessa talouden käyrät kääntyivät takaisin nousuun. Keski-Suomessa taantuma alkoi koko maata aikaisemmin ja erityisesti se puraisi teollisuuden ja rakentamisen aloja. Käänne parempaan alkoi jo vuoden 2009 loppupuolella, kun viennin jyrkkä lasku taittui. Lähivuosien suhdannetilannetta kuvataan valtaosin varovaisen optimistiseksi ja jälkitaantuman todennäköisyyttä pidetään erittäin pienenä.

Negatiiviset työllisyysvaikutukset ovat jääneet suhteellisen lyhytkestoisiksi, sillä keskisuomalaiset yritykset pystyivät pitämään kiinni työvoimastaan.

Erityisesti keskisuomalaisten palveluyritysten näkymät ovat suotuisat, sillä palvelujen myynti on vauhdittunut vuoden takaisesta. Oletettavasti myönteinen kehitys heijastuu piakkoin myös henkilöstötarpeen kasvuna palvelualoilla. Eniten työpaikkoja maakunnassa on terveys- ja sosiaalipalveluissa, liike-elämän palveluissa ja koulutussektorilla. Seutujen työpaikka- ja tuotantorakenteet poikkeavat merkittävästi toisistaan.

Keski-Suomen työttömyysluvut ovat korkeita kaikilla seutukunnilla, vaikka työttömyys on vuonna 2010 alentunut koko ajan.

Keski-Suomi jatkaa väestökasvun maakuntana: maakunnan väkimäärä kasvoi viime vuonna noin 850 henkilöllä ja tällä hetkellä asukkaita on noin 274 000. Talousnäkymien kirkastuessa väestön liikkuminen lisääntyy ja työvoimaa hakeutuu uusiin tehtäviin myös eri alueiden välillä. 2000-luvulla väestölisäys, työpaikkakasvu ja yrityskannan nettolisäys ovat syntyneet lähes yksinomaan Jyväskylän seudulle. Tämä selkeästi keskittää toimintoja maakuntakeskukseen ja näivettää muiden seutujen kehitysnäkymiä. Yritysten henkilömäärästä yli 80 prosenttia sijoittuu yhden prosentin alueelle maakunnan pinta-alasta.

Keski-Suomen työttömyysluvut ovat korkeita kaikilla seutukunnilla, vaikka työttömyys on vuonna 2010 alentunut koko ajan.

Keski-Suomen työttömyysluvut ovat korkeita kaikilla seutukunnilla, vaikka työttömyys on vuonna 2010 alentunut koko ajan. Vuoden 2010 lopussa Keski-Suomen työttömyysaste oli edelleen maan neljänneksi heikoin. Maamme kasvuhakuisista yliopistokeskuksista Jyväskylän seudun työttömyystilanne on selkeästi vaikein.

Nuorisotyöttömyyden osuus Suomessa 2008–2017.

Nuorisotyöttömyys on työmarkkinoiden vakavimpia ongelmia ja korkeakoulututkinnon suorittaneiden työttömien suuri määrä on Jyväskylän seudun erityisongelma. Pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvussa edelleen ja se on ollut Keski-Suomessa 2000-luvun ajan koko maata korkeammalla tasolla.

Joka viides työntekijä poistuu työelämästä vuoteen 2015 mennessä niin Keski-Suomessa kuin koko maassa. Huippuvuosina (2012–2013) työvoiman määrällinen poistuma on Keski-Suomesa noin 3 500. Toimenpiteisiin työvoiman riittävyuden varmistamiseksi on ryhdyttävä jo nyt.

Nuorisotyöttömyyden osuus Suomessa 2008–2017.

ALUEELLINEN ENNAKOINTI

Keski-Suomessa on yhteinen ennakointiprosessi, jonka avulla tuotetaan, välitetään ja sovelletaan tarkoituksenmukaista ennakointitietoa.

Alueellisen ennakkoinnin kehittämisessä ensimmäinen vaihe on ollut prosessin rakentaminen. Tämä on tarkoittanut toimintatapaa, jolla on selkiytetty eri toimijoiden roolia ja vastuuta yhteisessä ennakkoinnissa. Lisäksi on tehty ratkaisuja ennakointiin liittyvän tiedonhallinnan suhteen ja kiinnitetty huomiota ennakoiavaan työotteeseen sekä ennakointimenetelmiin.

Ennakointi on tulevaisuuden tekemistä. Tulevaisuutta voidaan tarkastella trendien, aikasarjojen sekä haastattelujen ja kyselyiden pohjalta. Historiatietoon nojaavan ja määrällisen ennakkoinnin lisäksi tarvitaan visionäärisempiä skenaariomenetelmiä, joilla luodaan haluttuja tulevaisuuskuvia. Niiden toteuttaminen vaatii päätöksentekoa ja muutos- ja verkostojohtamista. Näin alueellinen ennakointijärjestelmä tukee Keski-Suomen innovaatiojärjestelmän toimintaa.

Tulevaisuutta tarkastellaan eri aikajäniteillä. Lyhyen tähtäimen ennakointia on kaksi kertaa vuodessa laadittava Aluetalouskatsaus ja Keski-Suomen Aikajana -julkaisu. Aluetalouskatsauksen pohdintaan voidaan sisällyttää vähitellen myös keskipitkän aikavälin tarkastelu. Pitkän tähtäimen ennakointia pohditaan ennakointifoorumissa ja tulevaisuustyöpajoissa. Tällä tavalla tulee huomioiduksi ennakointityön laadullinen ulottuvuus.

Tulevaisuuden ennakointia tehdään eri tasoilla: valtakunnallisesti, maakunnissa, seuduilla ja organisaatioissa. Kaikki tasot ovat yhteydessä toisiinsa eikä mikään niistä ole irrallaan globaaleista tapahtumista. Yhteinen alueellinen ennakointi kokoaa eri tasoilla tapahtuvan ennakointityön.

Ennakointitiedon analyysia ja läpinäkyvyyttä tulee parantaa ja tieto tulee nostaa paremmin esille. Tämä tarkoittaa uusia ratkaisuja keskusinfo -sivuston suhteen. Ennakointityön tuloksia voidaan käyttää budjettien valmistelutyössä, toimintasuunnitelmia laadittaessa, toiminta- ja tulossopimusten sekä hankkeiden valmistelussa ja koulutusten suunnittelussa.

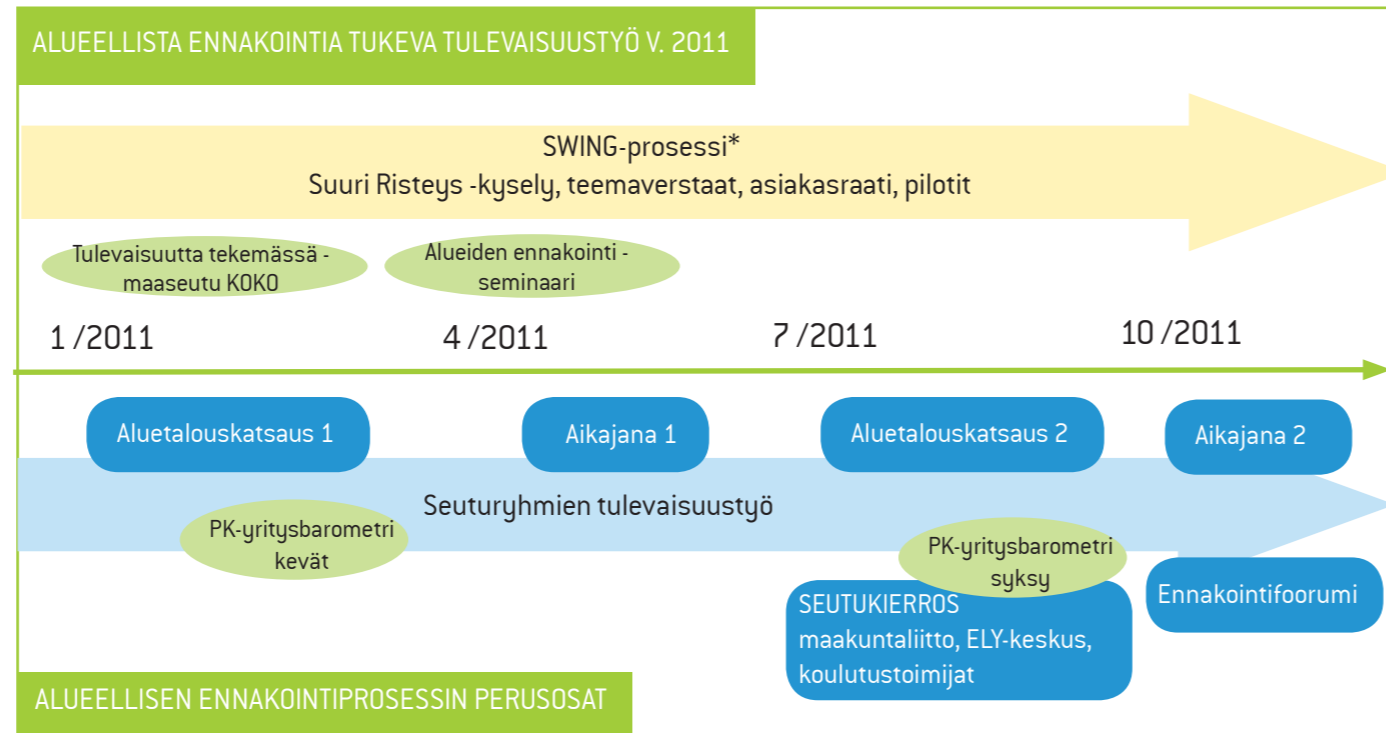
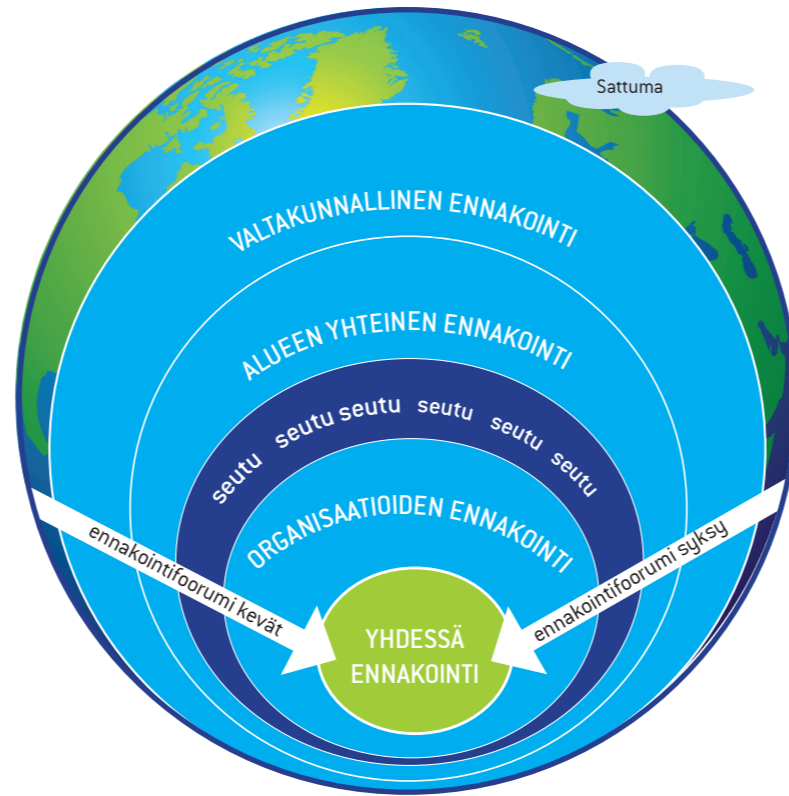
Maakunnassa tarvitaan edelleen ennakointiverkoston vahvistamista. Ennakointityön organisoitumista seudullisesti on pidetty hyvänä toimintatapana: etenkin lyhyen aikavälin ennakointi onnistuu parhaiten seututasolla. Seudulliset toimintamallit tehdään näkyviksi. Myös koulutusorganisaatioiden ja aluetoimijoiden tulee kertoa, miten ne osallistuvat ennakointityöhön. Kehittämishankkeissa kertyvä ennakointitieto tulee koota ja jakaa. Ennakointiyhteistyötä on laajennettava kansainväliseksi.

Kun alueellinen ennakointi toimii prosessina, voidaan siirtyä ennakkoinnin sisällöllisiin tarkasteluihin. Työvoima-, osaamis- ja koulutustarpeiden ennakkoinnin rinnalle tulee nostaa esimerkiksi TKI-toimintaa tukeva ja teknologiatarpeiden ennakointi sekä työelämän arvojen muutoksen seuranta.

TOIMENPITEET

- Annetaan ennakointilupaukset ja vahvistetaan ennakointiverkostoja
- Tuodaan tulevaisuuskeskustelu mukaan arkipäivään, tunnustetaan oman työn tulevaisuusjalanjälki
- Tarkennetaan ennakkoinnin vuosikelloa
- Uudistetaan keskusinfo -sivusto
- Kehitetään Future Dialogue Tool- menetelmä, jonka avulla voidaan mitata tulevaisuuskeskustelun laatua ja kehittää sitä kautta ennakoiavaa työtä
- Valmistellaan esitys koulutuksen aloituspaikoista Koulutuksen- ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaan 2011-2016

Vastuutaho: Keski-Suomen liitto yhdessä ELY-keskuksen kanssa, koulutusorganisaatiot

* SWING-prosessi on osa Jyväskylän yliopiston Agora Centerin hankekokonaisuutta, jossa rakennetaan Keski-Suomen innovaatiokeskittymää

PAINOPISTEET KESKI-SUOMEN KÄRKIKLUSTEREIDEN NÄKÖKULMASTA

Maakunnallinen klusterityö on suunnattu teollisuuden kehittämiseen. Kärkiklustereina ovat Uudistuvat koneet ja laitteet, Bio-energiasta elinvoimaa sekä Kehittyvä asuminen. Klusterityön tavoitteena on saada Keski-Suomen lisää vientituloja sekä yhdistää tuotantoprosessiin uutta teknologiaa ja uudenlaisia, asiakkaille lisäarvoa tuottavia palveluita. Näin voidaan perinteisille aloille synnyttää uutta ja kasvavaa liiketoimintaa.

Teknologian lisäksi tarvitaan lisää osaamista. Toimivat työmarkkinat ohjelman vuoden 2011 painopisteet tukevat hyvin myös klusteriyritysten kehittymistä. Nuoret painopisteen tavoitteet ja toimenpiteet ovat tärkeitä erityisesti perusteellisuuden kannalta. Yritysten on oltava houkuttelevia työpaikkoja nuorten kannalta. Niiden on tarjottava kesätyöpaikkoja, jotta teolliset alat pärjäävät kovenevassa kilpailussa ja houkuttelevat nuoria teollisuusalojen koulutukseen.

Suuret yritykset ostavat yhä enemmän toimintoja muilta yrityksiltä. Klusterityön avulla tapahtuva vanhojen toimialojen uudistaminen ja niihin liittyvä palveluliiketoiminnan kehittäminen tuovat uusia mahdollisuuksia uusille toimintatavoille ja uusille yrityksille ja näin osaltaan edistävät yrittäjyyttä Keski-Suomessa.

Työkyvyn ylläpito ja työhyvinvoinnin merkitys tulee korostumaan ja niistä tulee yksi yritysten välinen kilpailutekijä. Keski-Suomen yritysten kilpailukyvyyn kannalta on erittäin tärkeää, että henkilöstön työhyvinvoinnista pidetään huolta.

Yhteisen ennakkoinnin merkitys lisääntyy tulevaisuudessa. Onnistuessaan se tuo klusteriyrityksille uusia ajatuksia ja mahdollisuuksia. Myös yritysten pitäisi tuoda yhteiseen prosessiin omia tarpeita ja radikaalejakin ajatuksia tulevaisuudesta. Yhteisissä foorumeissa eri näkemyksistä voidaan jalostaa toteutettavia innovaatioita.

OSAAMIS - JA TYÖLLISYYSTYÖRYHMÄ

Työryhmä jatkaa työskentelyään maakunnan yhteistyöryhmän päätöksellä vuoden 2013 loppuun saakka tarkastellen Keski-Suomen työmarkkinoiden kehittämistä ohjelma-asiakirjojen mukaan. Työryhmän työskentelyssä keskitytään vuonna 2011 työmarkkinoiden kehittämisen kokonaiskehikon arviointiin ja Toimivat työmarkkinat -ohjelman painopisteiden määrittelyyn loppukaudelle.

Lisätieto:

www.peda.net/veraja/toimivattjomarkkinat

Eija Heinonen, eija.heinonen@ely-keskus.fi
Anu Tokila, anu.tokila@keskisuomi.fi

TOIMIVAT TYÖMARKKINAT
-OSAAJIA JA TYÖPAIKKOJA KESKI-SUOMEEN
- kehittämisohjelman painopisteet 2011